

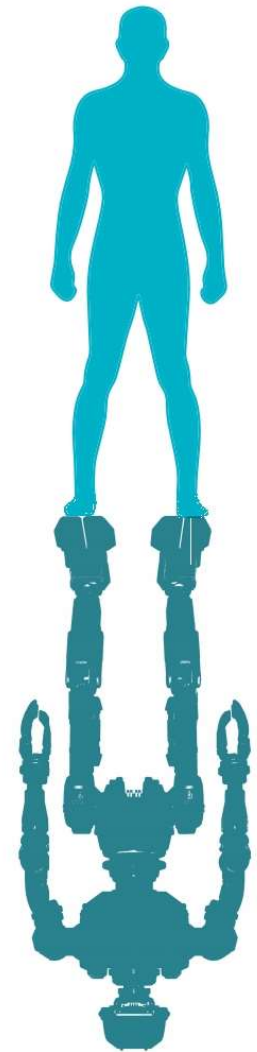
VERBOND VAN VERZEKERAARS

De ethiek der dingen

Jochanan Eynikel

Businessfilosoof ETION denktank

16 11 2017 | Den Haag

Afbeelding: De Witlofcompagnie

“Ontwerpen is
ethiek bedrijven,
maar dan met dingen.”

Peter-Paul Verbeek
Techniekfilosoof UTwente

The ethics of things

Technologie als verlengstuk van
onze morele opvattingen

**goed = verkeersregels
respecteren**

goed = betalen voor openbaar vervoer

goed = je afval opruimen

Foto: Google

Foto: P. Baze / Getty Images

Beeld: Wharton

autonome technologie → van nudging naar 'judging' tech!

Ethiek vs. Technologie

Ethiek:
Hoe moet ik
handelen?

**Technologie
≠ waardenvrij**

Technologie:
beïnvloedt
menselijk gedrag

morele verbeelding

1. Mens Stakeholderanalyse

Waarom brengen we deze innovatie?

Maak een stakeholderanalyse.

Wie komt er **direct** in contact met onze innovatie of haar effecten? (bv. klanten)

Wie wordt **indirect** beïnvloed door onze innovatie of heeft er indirect invloed op? (bv. regelgevende instanties)

Directe...

Indirecte...

2. Maatschappij Impactanalyse

Scenario's **verkenning**: bedenk een toekomstscenario. Ga op zoek naar een evenwicht tussen een 'best case' en 'worst case' scenario.

Maak een impactanalyse.

Haal uit je toekomstscenario's mogelijke consequenties van je innovatie. Deze bestaan uit meetbare **harde impacts** (bv. CO2-uitstoot van wagens) en **indirecte, subtielere impacts** (bv. impact van smartphone op menselijke communicatie).

Kwalificeer ze als (overwegend) negatief, neutraal of positief.

 Hard impact	- / 0 / +	 Soft impact	- / 0 / +
			

3. Moraal De waardentoets

Vertaald de **impacts** naar waarden waar de innovatie aan **bijdraagt** tegenover degene die ze **uitdaagt**.

Vb: Auto's dragen bij aan onze vrijheid, maar dagen onze gezondheid uit.

✓ Bijdragen

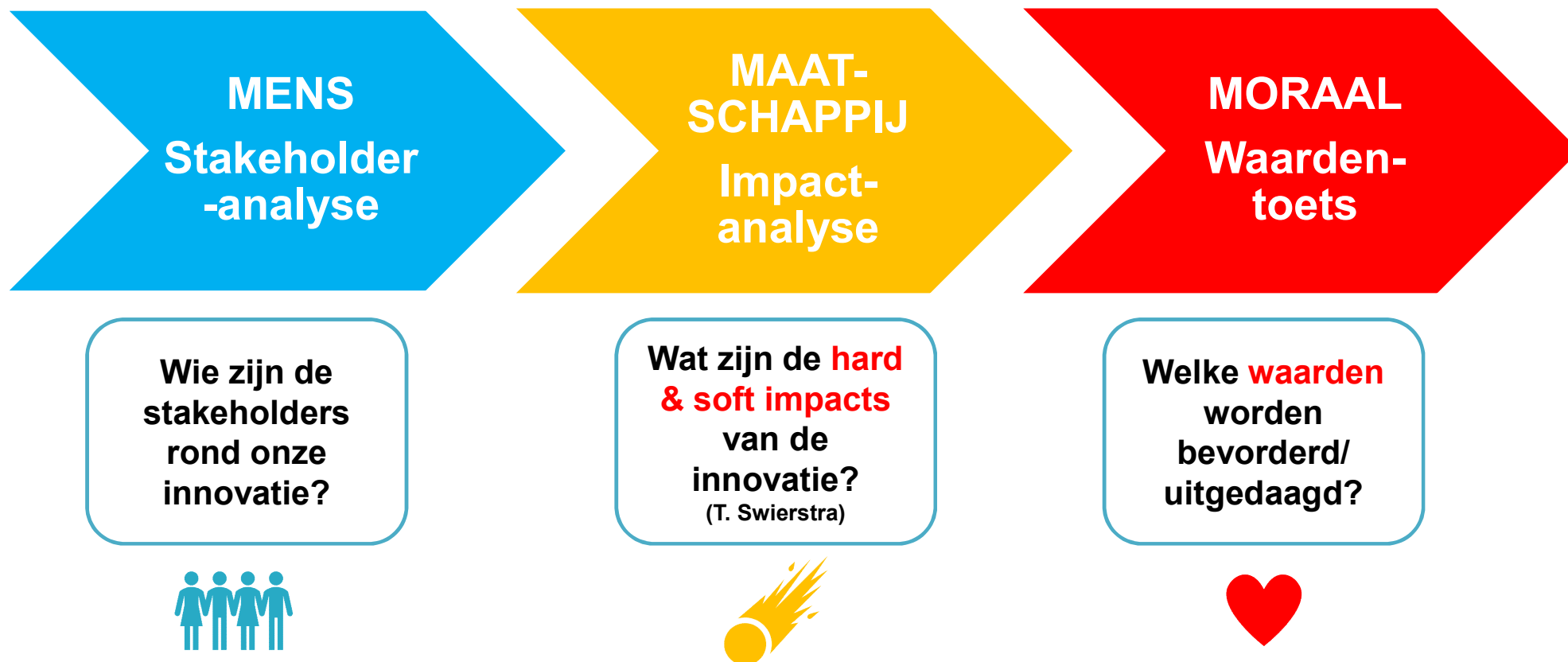
	Stimuleren!
---	--------------------

✗ Uitdagingen

Kan je de uitgedaagde waarden aanpakken met een technische oplossing of moet er met meerdere stakeholders worden nagedacht over de morele omkadering?
Schrijf **links** de uitgedaagde waarden en **rechts** de mogelijke oplossing of aanpak.

 Technische bijsturing	
	Wat zou maken dat ons product deze waarde niet langer uitdaagt?
 Morele omkadering	
	Welke partijen kunnen ons helpen deze uitdaging aan te pakken?

Het WIN-canvas: morele verbeelding in innovatie

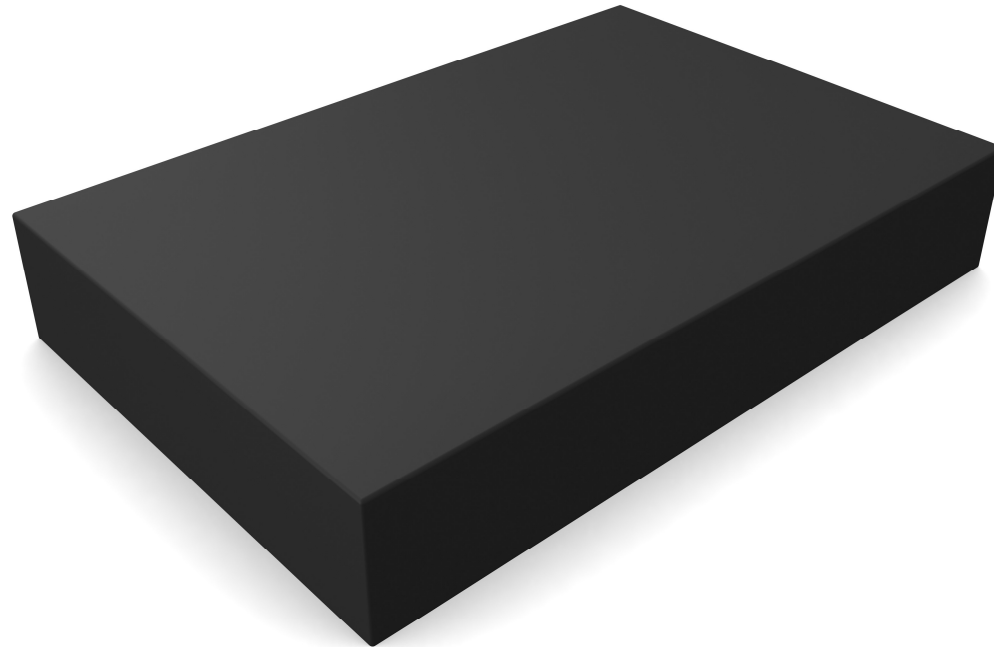

Bron: Eynikel, 2017

@jochanantweets

etion

Een voorbeeld

1 They fit a clever little device into your car

2 The device measures how well you drive

3 View feedback on how you're driving

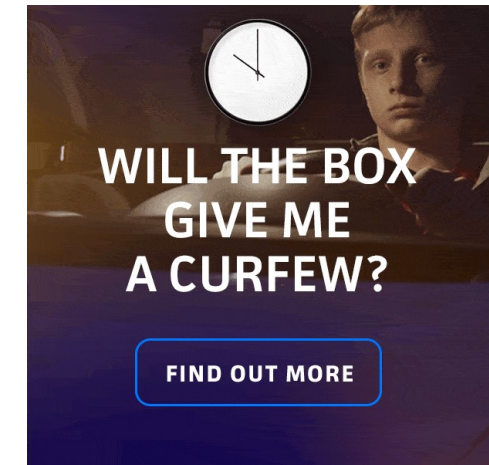
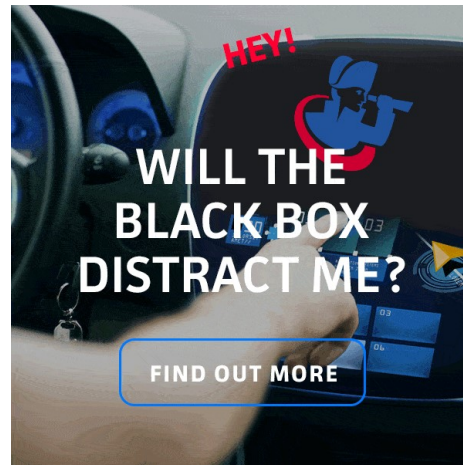
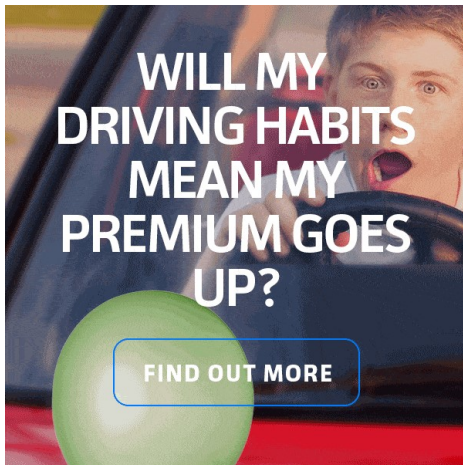
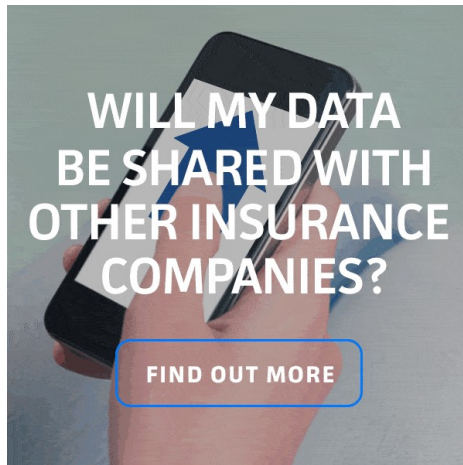
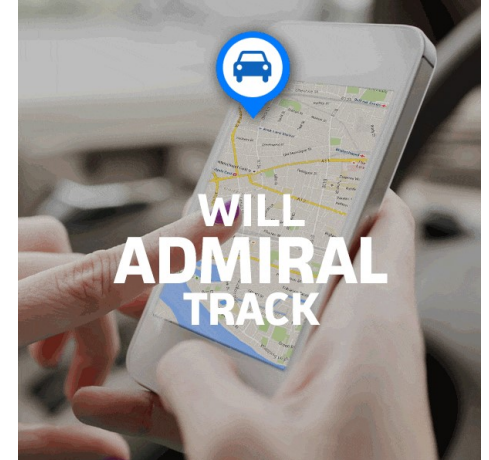
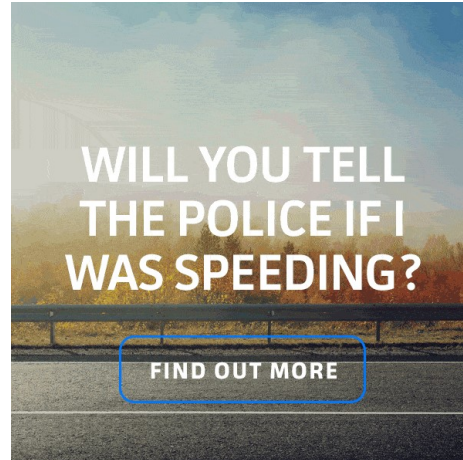
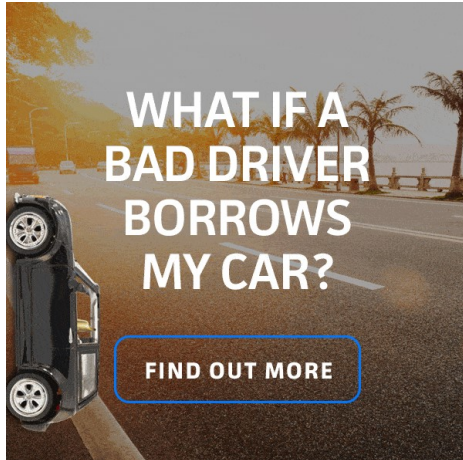
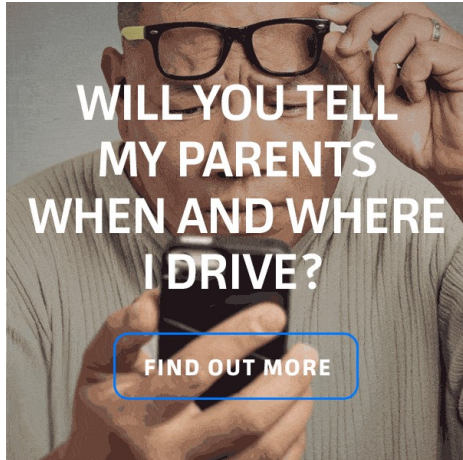
4 Good drivers could save money on their car insurance

Stakeholderanalyse

- Gebruikers
- Verzekeringsmaatschappij
- Softwareontwikkelaar
- Fabrikant
- Overheid
- Expertise (juridisch, ethisch, technisch, hackers...)
- Belangengroepen (rights of freedom, consumentenorganisaties, ...)
- ...

The box sends us driving data

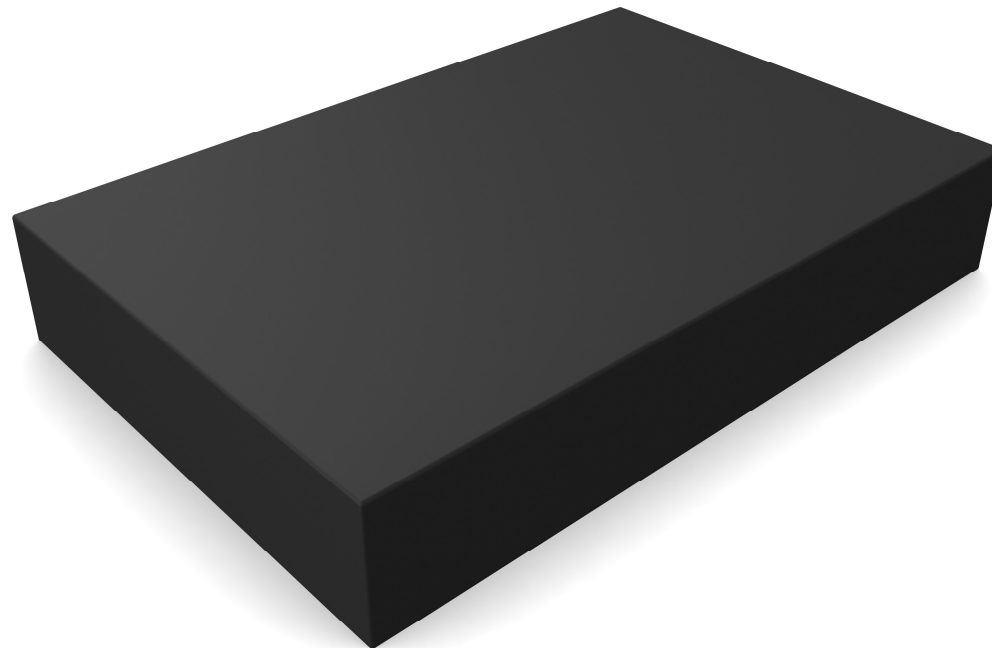
Waardentoets

veiligheid

rechtvaardigheid

klantgerichtheid

privacy

non-discriminatie
cf. genetische profiling,
digitale predestinatie
(Kohnstamm), ...

solidariteit
cf. uitholling 'koude'
solidariteit,
onverzekerbaarheid van
hoge risico's, ...

cf. maatsch discussie 'Privacy als ruilmiddel?',
quid observed data, datakoppeling, ...

1. Mens Stakeholderanalyse

Waarom brengen we deze innovatie?

Maak een stakeholderanalyse.

Wie komt er direct in contact met onze innovatie of haar effecten? (bv. klanten)

Wie wordt indirect beïnvloed door onze innovatie of heeft er indirect invloed op? (bv. regelgevende instanties)

Directe...

Indirecte...

2. Maatschappij Impactanalyse

Scenarioverkenning: bedenk een toekomstscenario. Ga op zoek naar een evenwicht tussen een 'best case' en 'worst case' scenario.

Maak een impactanalyse.

Haal uit je toekomstscenario's mogelijke consequenties van je innovatie. Deze bestaan uit meetbare harde impacts (bv. CO2-uitstoot van wagens) en indirecte, subtielere impacts (bv. impact van smartphone op menselijke communicatie).

Kwalificeer ze als (overwegend) negatief, neutraal of positief.

Hard impact	- / 0 / +	Soft impact	- / 0 / +

3. Moraal De waardentoets

Vertaal de impacts naar waarden waar de innovatie aan bijdraagt tegenover degene die ze uitdaagt.

Vb: Auto's dragen bij aan onze vrijheid, maar dagen onze gezondheid uit.

✓ Bijdragen

	Stimuleren!
--	--------------------

✗ Uitdagingen

Kan je de uitgedaagde waarden aanpakken met een technische oplossing of moet er met meerdere stakeholders worden nagedacht over de morele omkadering?
Schrijf links de uitgedaagde waarden en rechts de mogelijke oplossing of aanpak.

Technische bijsturing		Wat zou maken dat ons product deze waarde niet langer uitdaagt?
Morele omkadering		Welke partijen kunnen ons helpen deze uitdaging aan te pakken?

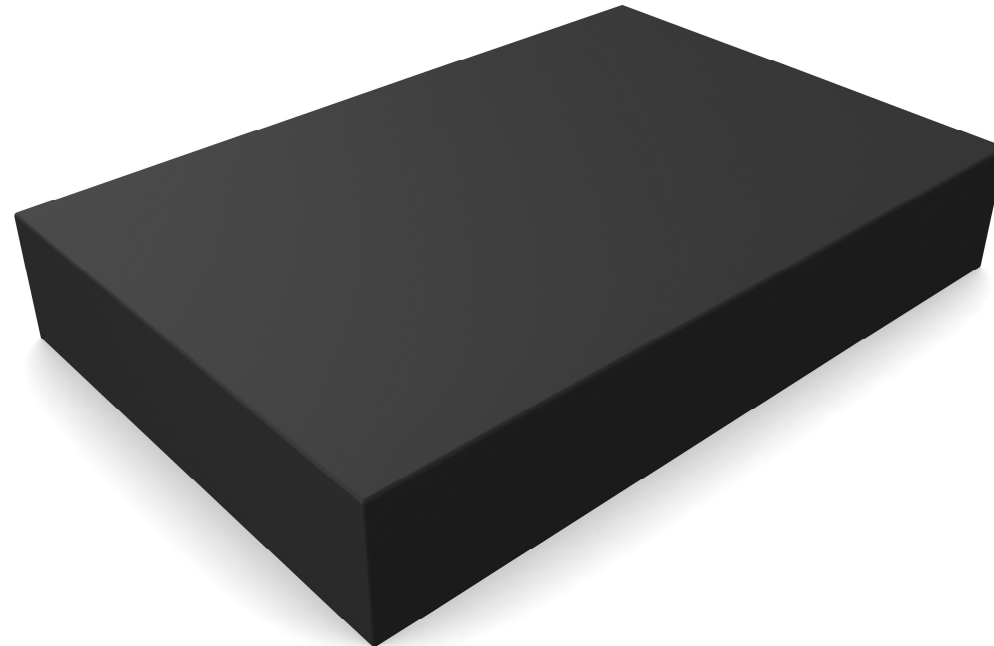
Waardentoets

veiligheid

rechtvaardigheid

klantgerichtheid

non-discriminatie
morele omkadering
vb. gedragscode,
inzicht in categorisering

solidariteit
wettelijke omkadering
vb. tarifieringsbureau/Rialto,
solidariteitsmonitor

privacy
design thinking
vb. privacy by design, anonimiseren historische data

‘Hoe meer rekenkracht,
hoe meer nood aan morele
verbeeldingskracht.’

Jochanan Eynikel

Businessfilosoof

ETION | Forum voor geëngageerd ondernemen

jochanan.eynikel@etion.be

 [@jochanantweets](https://twitter.com/jochanantweets)

